

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 7 februari kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om bestämmelser
mot olofligt borttagande af vilda bär å annans mark.*

Lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft en inom Första Kammaren af herr *T. Troedsson* afgifven och till utskottet hänvisad motion, n:o 18, samt en inom Andra Kammaren af herr *P. N:son Bosson* väckt, jämväl till utskottet öfverlämnad motion, n:o 98, i hvilken herr *P. Nilsson* i Bonarp instämt.

Herr Troedssons motion är af följande lydelse:

»Från många ägare och brukare till så väl mindre som större jordbruksfastigheter har beklagats, att lagstadgad skydd för vederbörandes rätt till å deras ägor växande lingon och andra skogsbär icke förefinnes. Särskildt lingon anses icke allenast som en nödvändighetsvara för hvarje hushåll utan har äfven blifvit en för vårt land betydande exportvara, i följd hvaraf tillgången på denna bärsort för mången egendomsägare är af ej ringa betydelse för hans ekonomi.

Att skogsbärens tillgodogörande hitintills varit en hvar öppet lämnadt, lär väl utan tvifvel föranledts af hänsyn till den fattigare befolkningen, men då förhållandena numera äro betydligt förändrade samt därtill kommer, att det visserligen icke alltid är den fattigare befolkningen, som bedriver detta lönande bärplockningsarbete, synes tiden vara inne för åtgärders vidtagande i ändamål att bereda markens ägare eller brukare i främsta

rummet okränkta rättighet äfven till de produkter, hvarom i denna motion är fråga, och saken är också på små ställen af afsevärd betydelse för innehafvare af så kallade egnahem, för hvilkas tillkomst statsmakterna ju äro allvarligt intresserade.

Huruvida skogsbärsskyddet bör utsträckas att omfatta hela riket eller endast dess södra och mellersta delar, är en angelägenhet, som jag icke vågar bedöma, men åtminstone i rikets södra delar torde trängande skäl till lagstiftning föreligga. Som stöd härför tager jag mig friheten som bilaga närsluta en skrifvelse från Vittsjö småbrukareförening.

Under återopande af hvad jag sålunda anfört, vågar jag föreslå, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring eller tillägg till vederbörande lagrum i strafflagen, att det i nämnda lag uttalade förbud mot olofligt tillägnande af till exempel ollon och nötter jämväl må omfatta alla ute å marken växande vilda bär såsom lingon, hallon, smultron och blåbär, samt att sådan lagförändring må få tillämpning åtminstone för rikets södra och mellersta del.»

Uti motionen n:o 98 anför herr Bosson följande:

»Med den framgång som egnahemsidén numera vunnit och den hänförelse, hvarmed bildandet af småbruk omfattas, är nödigt på lagstiftningens område äfven stödja betingelserna för dessa fosterländska sträfvandens ytterligare framgång och bestånd. Till detta hör väsentligt att såväl söka leta fram nya förvärfskällor som äfven att taga vara på dem som förut finnas. Det är torpare, statdrängar, arbetare m. fl. som man vill söka göra bofasta, bereda hem och lycka för sig och familj.

Men dessa samhällsmedlemmar äro ju oftast mycket ringa bemedlade, så att när egnahemmet eller småbruket öfvertages, tillgångarna äro ganska mycket begränsade och därför en större eller mindre skuldbörda kommer att trycka det nya hemmet och dess innehafvare. En sträfvan som denne därför ifrigt måste egna sig åt är att fortast möjligt få denna börda lättad och aflyftad. Han måste träget arbeta natt och dag för att afvinna sin nyförvärfvade torfva skörd och äring, men äfven noga taga tillvara andra möjligheter, som gifvas, att af denna vinna en behöflig inkomst.

Bland sådana afsevärda möjligheter måste numera räknas lingonskörden. Dessa skogsbär hade förr nästan endast användning som tillskott i de torftiga hemmens små matförråd och för hemmansägaren ett ganska ringa värde, men ha numera, sedan de blifvit en betydande handels- och

exportvara, stigit så betydligt i pris, att deras tillvaratagande tillför landet en inkomst af hundratusentals kronor. En småbrukare i våra skogsbygder kan därför genom lingonplockningen bereda sig ett ganska afsevärdt tillskott i sina begränsade inkomster.

Men nu är så, att lagen icke tillräckligt skyddar äganderätten i detta fall. Enligt gammal vana bedrifves rofplockning af dessa skogsbär i mycket stor skala icke endast af den mindre bemedlade befolkningen utan äfven af snikna, mera bemedlade. Det händer därför ofta att, när skogsägaren, småbrukaren, med hjälp af barn och maka, vill plocka sina bär, dessa, redan innan de äro mogna, tagits af bärplockande snyltgäster. Ja, det händer till och med, att jordägaren blir afvisad från sin egen mark under påstående, att andra ha bättre rätt till hans egendom. Ett sådant förhållande kan väl knappast vara riktigt eller i ringaste mån försvaras. En allmän klagan råder därför bland dessa skogsbygdens småbrukare öfver bristen på lagligt skydd för denna deras egendom, hvars skörd och däraf beredda inkomst de själfva så väl behöfva. De anse att då t. ex. jakt och fiske samt andra rättigheter jämte sådan egendom som: »ris, gren, näfver, bark, löf, bast, ollon och nötter» m. m., hvars värde ofta endast uppgår till en eller annan krona, är af lag skyddad, borde så mycket mera lingonskörden, som ofta för småbrukarna kan ha ett värde af flera hundra kronor, hafva lagligt skydd. En skrifvelse från Göingehäradernas småbrukareförening har föranledt denna min framställning.

Det kan ju tyckas, som om en lag i denna del ungefär lik jaktstads-
gan lätt nog skulle kunna formuleras, men i anseende till så olika förhål-
landen i vårt vidsträckta land torde en utredning och ett lagförslag i
ären det vara behöfliga. Det är därför, som jag på grund af de skäl jag
anfört, hvartill flere skulle kunna läggas, tillåter mig vördsamt hemställa,
att Riksdagen ville besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om ut-
redning, på hvad sätt, i hvilket omfång och på hvilka villkor en lag till
skydd för skörden af lingon och andra skogsbär må kunna åvägabringas,
samt därefter till Riksdagen inkomma med förslag härom.»

Såsom motionärerna framhålla, är det icke i gällande svensk lag be-
lagdt med straff att taga vilda bär å annans skog eller mark. Fasthellre

torde den rättsuppfattningen vara allmänt utbredd, att jordägarens rätt icke i och för sig utesluter annan från att tillgodogöra sig dessa naturlster. Klart är emellertid, att den, som å annans mark plockar bär, måste iakttaga all möjlig hänsyn för ägarens intressen samt blir ansvarig för all den skada, som han vid bärplockningen kan tillfoga ägaren. Det är blott själfva förlusten af bären, som ej anses berättiga ägaren till skadeersättning, och i regel torde denna förlust icke vara af afsevärd betydelse för jordägaren. Gentemot hvad motionärerna anfört därom, att jordägarens skyddande mot andras bärplockning å hans mark skulle vara af stor vikt för innehafvare af s. k. egna hem, vill utskottet framhålla, att det säkerligen endast är i undantagsfall, som till dessa höra så stora områden, att bärplockning å desamma kan hafva något inflytande på ägarens ekonomi. Ett förbud att plocka vilda bär å annans mark skulle däremot i många fall synnerligen kännbart drabba just dessa egnahemsinnehafvare och öfverhufvudtaget den fattigare delen af befolkningen, som därigenom betoges ett tillfälle att skaffa sig en välbehöffig tillökning i sin inkomst. Enligt utskottets uppfattning kan det dessutom befaras, att ett förbud af angifvet innehåll skulle vålla, att de vilda bären flerstädes tillvaratoges i väsentligt mindre utsträckning än nu är fallet, hvarigenom ett afsevärdt afbräck komme att tillskyndas den export- och förädlingsindustri, som uppstått i skydd af hittills gällande lagstiftning.

Med stöd af hvad utskottet sålunda anfört, hemställer utskottet,

att förevarande motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 februari 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.